แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก จังหวัดนครศรีธรรมราช

Guidelines for the Development of Internal Quality Assurance Operations of Hintok Demonstration School, Nakhon Si Thammarat Province

Received: 15 May 2025 | Revised: 18 Jul 2025 | Accepted: 27 Nov 2025

พีรพล พราหมเพชร[1] บุษราคัม ทองเพชร[2]
Perapol Phampat[1] Bussarakam Tongpet[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000
[1] Master Student of Education Program Administration , Payap University, Chiang Mai 50000
[2] Advisor Assistant Professor Dr.in Education Administration ,Payap University, Chiang Mai 50000
Corresponding Author: E-mail: Bussarakam_t@payap.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก ตามมาตรฐานการศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก โดยการวิจัยมี 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก ซึ่งเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก จำนวน 34 คน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษาของโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายอยู่ในระดับยอดเยี่ยม รวมทั้งหมด 6 แห่ง ซึ่งโรงเรียนทั้ง 6 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ที่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก และแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และ ค่า PNI $_{modified}$

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก ที่มีความต้องการจำเป็นอันดับแรก ได้แก่

ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (PNI $_{modified}$ = 0.0766) รองลงมา ได้แก่ ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (PNI $_{modified}$ = 0.0649) และ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) (PNI $_{modified}$ = 0.0648) ตามลำดับ 2) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดมาตรฐานที่สอดคล้องกับบริบทและผู้เรียน ผ่านการวิเคราะห์ SWOT และวางแผนพัฒนาอย่างเหมาะสม ดำเนินงานตามวงจร PDCA ควบคู่ระบบนิเทศและเทคโนโลยีที่ลดภาระครู มีการติดตามประเมินผลสม่ำเสมอ พร้อมแยกบทบาทผู้ประเมินเพื่อความเป็นกลาง ใช้กระบวนการ PLC วิเคราะห์ข้อมูลหลากหลายมิติ เพื่อนำเสนอรายงานที่เข้าใจง่ายและพัฒนาคุณภาพอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก

Abstract

This study aimed to: 1) examine the current conditions, desired conditions, and needs in the implementation of internal quality assurance at the Hin Tok Demonstration School based on the national education standards and 2) explore approaches for developing the internal quality assurance system of Hin Tok Demonstration School. The study was conducted in two phases. Phase 1 involved investigating the current and desired conditions, as well as the needs for the internal quality assurance operations of the school. Data were collected from 34 participants including school administrators, teachers, and school board members. Phase 2 focused on identifying the development approaches by interviewing administrators from six medium-sized schools in Nakhon Si Thammarat Province, all of which had demonstrated excellent internal quality assurance practices. The research instruments included a questionnaire regarding the current and desired conditions of the internal quality assurance operations and an interview form to identify the development guidelines. The data were analyzed by basic research statistics, i.e., mean, standard deviation, content analysis, and the PNI modified index.

The findings revealed that 1) both the current and desired conditions of the internal quality assurance operations were rated at the highest level. The top-priority need was in the area of establishing educational standards for the school (PNI $_{modified}$ = 0.0766) followed by implementing the school's educational development plan (PNI $_{modified}$ = 0.0649) and preparing the Self-Assessment Report (SAR) (PNI $_{modified}$ = 0.0648). 2) The guidelines for effective internal quality assurance should emphasize systematic participation from all stakeholders. The standard should be defined to align with the school context and students'

needs through SWOT analysis and appropriate development planning. The implementation should follow the PDCA cycle, supported by supervision systems and technology that reduce teacher workload. Regularly monitoring and evaluating should be conducted with the separated roles for impartiality. The use of PLC processes and multi-dimensional data analysis is also recommended to generate clear reports and ensure sustainable quality development.

Keywords : development guidelines, internal quality assurance operations, Hintok Demonstration School

1. บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม[1]การประกันคุณภาพการศึกษาภายในจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 [2] และมาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ ที่ประกาศใช้ในปี 2561 ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้มีการปรับปรุงระบบการศึกษาในหลายด้าน แต่ยังคงประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาระหว่างพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เนื่องจากอยู่ใกล้ชิดและเข้าใจปัญหาในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี[3] ซึ่งการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เน้นความร่วมมือ โปร่งใส และความรับผิดชอบ โดยใช้มาตรฐานชัดเจนเป็นแนวทาง สถานศึกษาจะประเมินตนเองตามสภาพจริง เพื่อลดภาระเอกสาร และพัฒนาให้ตรงจุด [4] พร้อมเปรียบเทียบสภาพที่เป็นกับที่ควรจะเป็น เพื่อวางแผนแก้ปัญหาอย่างตรงความต้องการและรองรับการประเมินภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ [5]

จากการศึกษารายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2566 [6] ซึ่งมีเกณฑ์การตัดสินคุณภาพในระดับปฐมวัย และระดับขั้นพื้นฐาน ของแต่ละมาตรฐานทั้งหมด 5 ระดับ คือ ระดับ 1 กำลังพัฒนา ระดับ 2 ระดับปานกลาง ระดับ 3 ระดับดี ระดับ 4 ระดับดีเลิศ และระดับ 5 ระดับยอดเยี่ยม ทำให้พบประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ โดยผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยทั้ง 3 มาตรฐานอยู่ในระดับดีมาก ทั้งด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย ส่วนระดับขั้นพื้นฐานมีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนา คือ มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียนซึ่งอยู่ในระดับดีเลิศ ขณะที่มาตรฐานที่ 2 และ 3 อยู่ในระดับยอดเยี่ยม สะท้อนให้เห็นถึงความไม่สมดุลในผลการประเมิน แม้โรงเรียนจะมีบุคลากร 21 คน และนักเรียน 326 คน และมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีความท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ทัดเทียมกับมาตรฐานอื่นๆ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็น

กระบวนการที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง ช่วยสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตกมีแนวทางในการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และโรงเรียนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ สามารถนำแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปกำหนดเป็นนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก ตามมาตรฐานการศึกษา

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ประชากรสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก จำนวนทั้งหมด 34 คน และประชากรสำหรับศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ของสถานศึกษาของโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่อยู่ในระดับยอดเยี่ยม จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านสำนักม่วง โรงเรียนวัดคงคาเลียบ โรงเรียนวัดสโมสร โรงเรียนวัดถลุงทอง โรงเรียนวัดทางขึ้น และโรงเรียนวัดพระเลียบ จำนวน 6 คน ซึ่งโรงเรียนทั้ง 6 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ที่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2 เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก และแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์

ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกระบวนการพัฒนาเครื่องมือเริ่มจากการศึกษาแนวคิดหลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6-1.0 หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนเทศบาลตำบลท่าแพ ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนที่ศึกษา และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟ่าของ ครอนบาค[7] ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.989 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชากรในการวิจัยต่อไป หลังจากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามในระยะแรกมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบในด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความเหมาะสม หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตกต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการติดต่อประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ เพื่อขอจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนดังกล่าวเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาดำเนินการวิเคราะห์หาค่าความต้องการจำเป็น [8] หลังจากนั้นผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ เพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เกี่ยวข้องในการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพ จากนั้นได้ส่งหนังสือไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่จะเข้าสัมภาษณ์ พร้อมทั้งนัดหมายวันและเวลาที่จะเข้าทำการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับยอดเยี่ยม จำนวนทั้งสิ้น 6 โรงเรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตกต่อไป

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และ ค่า PNI $_{modified}$

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก ตามมาตรฐานการศึกษา

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก ตามมาตรฐานการศึกษา(N=34)

สรุปรวม 6 ด้าน	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	การแปลผล	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.57	มากที่สุด	4.92	มากที่สุด	0.0766	1
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.65	มากที่สุด	4.91	มากที่สุด	0.0559	6
3. ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.62	มากที่สุด	4.92	มากที่สุด	0.0649	2
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.62	มากที่สุด	4.91	มากที่สุด	0.0628	4
5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.65	มากที่สุด	4.94	มากที่สุด	0.0624	5
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR)	4.63	มากที่สุด	4.93	มากที่สุด	0.0648	3
รวม	**4.62**	**มากที่สุด**	**4.92**	**มากที่สุด**	**0.0649**	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก โดยภาพรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด มี 2 ด้าน คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ และสภาพพึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก โดยภาพรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มี 2 ด้าน คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ขณะที่ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก สรุปรวม 6 ด้าน มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$ = 0.0649) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็น อันดับที่ 1 คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ

สถานศึกษา (PNI $_{modified}$ = 0.0766) ความต้องการจำเป็น อันดับที่ 2 คือ ด้านการดำเนินการ ตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (PNI $_{modified}$ = 0.0649) ความต้องการจำเป็น อันดับที่ 3 คือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) (PNI $_{modified}$ = 0.0648) ตามลำดับ

4.2 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก

ภาพที่ 1 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก

จากภาพที่ 1 สามารถสรุปรายละเอียดของแนวทาง ดังนี้

1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาตั้งคณะกรรมการที่หลากหลายจากทุกภาคส่วน และหมุนเวียนครูเพื่อสร้างประสบการณ์ ใช้ SWOT Analysis วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ศึกษาบริบทพื้นที่และความต้องการของผู้เรียนผ่านแบบสอบถามและเวทีรับฟังความคิดเห็น กำหนดมาตรฐานให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติและมาตรฐานขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมด้านคุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน

2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

มีการแต่งตั้งคณะทำงานที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย กำหนดโครงสร้างและบทบาทชัดเจน อบรมพัฒนาศักยภาพคณะทำงาน รวบรวมข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน วิเคราะห์ SWOT จากผลการประเมินภายใน ภายนอก ความคิดเห็นผู้ปกครอง ชุมชน และนโยบายต้นสังกัด กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน จัดทำแผนพัฒนา 5 ปี และแปลงสู่แผนปฏิบัติประจำปี พร้อมระบบกำกับติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาใช้กระบวนการ PDCA ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ กระจายความรับผิดชอบให้ทุกคนมีส่วนร่วม จัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม ใช้ระบบนิเทศภายในที่เข้มแข็ง ลดภาระงานครูด้วยการปรับลดจำนวนนักเรียนต่อห้อง จัดทำคำสั่งไม่ซ้ำซ้อน จ้างธุรการ มีระบบพี่เลี้ยงครูใหม่ ใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูล ประเมินผลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อระดมทรัพยากรและพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาใช้แนวทางการมีส่วนร่วมอย่างครบวงจร สร้างความเข้าใจผ่านการประชุมและอบรม แต่งตั้งคณะกรรมการที่หลากหลาย กระจายความรับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน แยกบทบาทผู้ปฏิบัติงานกับผู้ประเมินเพื่อความเป็นกลาง นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำรายงานประจำปีที่สะท้อนสภาพจริงและนำไปใช้พัฒนาต่อไป

5) การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านประกันคุณภาพเป็นแกนหลัก สร้างความตระหนักให้บุคลากรผ่านการอบรมและประชุมชี้แจง กำหนดการติดตามตรวจสอบเป็นรายกิจกรรมครอบคลุมทุกภารกิจ มีปฏิทินติดตามผลทั้งรายเดือน รายไตรมาส รายปี รายงานผลคะแนนให้ผู้ปกครองทราบ เยี่ยมบ้านนักเรียนที่มีปัญหา ประชุมหัวหน้ากลุ่มสาระและหัวหน้าระดับทุกสัปดาห์ ใช้เทคโนโลยีช่วยติดตามงานเพื่อแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที

6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR)

สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากทุกฝ่าย กำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ใช้กระบวนการ PLC แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล พัฒนาระบบฐานข้อมูลออนไลน์เชื่อมโยงทุกส่วนงาน กำหนดปฏิทินเก็บข้อมูลตลอดปีการศึกษา นำเสนอข้อมูลด้วยแผนภูมิ กราฟ และ infographic วิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย วิเคราะห์จุดเด่น จุดพัฒนา และเผยแพร่บนเว็บไซต์โรงเรียน

5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น โดยเฉพาะในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและการติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐาน ซึ่งสะท้อนถึงการวางระบบงานที่มีประสิทธิภาพ โดยโรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทผ่านการวิเคราะห์ SWOT และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พร้อมทั้งใช้กระบวนการ PDCA ควบคู่กับระบบนิเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศในการขับเคลื่อนแผนงานอย่างมีประสิทธิผล มีการกระจายความรับผิดชอบ ลดภาระงานของครู และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ การประเมินและตรวจสอบคุณภาพภายในดำเนินไปอย่างเป็นระบบและโปร่งใส มีคณะกรรมการหลายฝ่ายร่วมวิเคราะห์และจัดทำรายงานประจำปี (SAR) ด้วยระบบออนไลน์ที่มีการบริหารจัดการข้อมูลอย่างชัดเจน และกำหนดผู้รับผิดชอบรายตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน ทั้งนี้โรงเรียนมีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งโครงสร้าง เนื้อหาและกระบวนการ โดยใช้ข้อมูลเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถประยุกต์เป็นต้นแบบที่ดีให้แก่สถานศึกษาอื่นได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป โรงเรียนมีแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพที่ครอบคลุมทั้งในเชิง โครงสร้าง เนื้อหาและกระบวนการ มีการวางระบบการทำงานที่เป็นรูปธรรม มีความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และใช้ข้อมูลเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถใช้เป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่นได้อย่างเหมาะสม

5.2 อภิปรายผล

1) สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยจุดเด่นของโรงเรียนอยู่ที่การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและการติดตามผลการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการวางแผนและควบคุมกระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบตามหลักวงจร PDCA ที่เน้นการวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้การกำหนดมาตรฐานมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและนำไปสู่การยอมรับและใช้งานได้จริง ทั้งนี้ สอดคล้องกับสุดาพร หงส์เวียงจันทร์[9]ที่เน้นย้ำความสำคัญของการกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสม การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ และการติดตามผลอย่างจริงจัง โดยให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นระบบและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย นอกจากนี้การที่ทุกด้านยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นองค์รวม ตั้งแต่การวางแผนจนถึงการประเมินผลและปรับปรุง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2) แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตเทศบาลตำบลหินตก มีลักษณะเป็นระบบครบวงจร โดยเริ่มจากการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ผ่านการวิเคราะห์สถานการณ์ด้วย SWOT เพื่อจัดทำแผนพัฒนาที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง การดำเนินงานตามแผนใช้กระบวนการ PDCA ควบคู่กับการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง มีการใช้เทคโนโลยีช่วยลดภาระงานและแยกบทบาทระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้ประเมินเพื่อความเป็นกลาง นอกจากนี้ ยังมีการติดตามผลในหลายช่วงเวลา เพื่อประเมินและปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สำหรับการจัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR) โรงเรียนได้นำกระบวนการ PLC หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมาใช้ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน โดยใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ และนำเสนอผลลัพธ์ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย สะท้อนถึงการจัดการคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและโปร่งใส แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับธนพล วงศ์ฉลาด [10] ที่ชี้ให้เห็นว่า การประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การทำงานเป็นระบบ และการใช้แนวคิด PLC เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เทศบาลตำบลหินตกสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอกในอนาคต

1.2 บุคลากรทางการศึกษาสามารถประยุกต์ใช้กรอบการดำเนินงานตามแนวทางที่นำเสนอไว้ในองค์ประกอบต่างๆ ของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาและเพิ่มประสิทธิผลของการประกันคุณภาพในสถาบันการศึกษา

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการนำชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) มาใช้ในการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการวิจัยปัจจุบันพบว่ากระบวนการ PLC มีความสำคัญในการพัฒนางานประกันคุณภาพแต่ยังขาดการศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงในการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งจะช่วยแก้ปัญหาด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ

2.2 ควรมีการขยายผลการวิจัยไปยังโรงเรียนสังกัดเทศบาลอื่นๆ หรือโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

เอกสารอ้างอิง

[1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

[2] กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561.ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก, หน้า 3-5.

[3] สุพจน์ จิตร์เพ็ชร์, ศิรินันท์ เนื่องจำนงค์, สุวิชชา สุทธิประภา, & อดิศักดิ์ แก้วบัวดี. (2563). การจัดการศึกษาตามแนวทางของประเทศฟินแลนด์ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2567, จาก ฐานข้อมูล Chiang Mai University Digital Collections: https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc%3A170704

[4] สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

[5] ณภัทร์ ศรีทองพนาบูลย์. (2566). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถการวัดและประเมินทักษะปฏิบัติของครูระดับชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

[6] สาธิตเทศบาลตำบลหินตก, โรงเรียน. รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ประจำปีการศึกษา 2566.

[7] บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). สุวีริยาสาส์น.

[8] สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[9] สุดาพร หงส์เวียงจันทร์. (2565). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

[10] ธนพล วงศ์ฉลาด. (2564). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].